

Frivillig vern av skog

WEBINAR SKOGREGION 4, VIKEN, 24.10.2023

ELISABETH GILL, GLOMMEN MJØSEN SKOG

Glommen
Mjøsen
Skog

- Hva er frivillig vern
- Verneverdi
- Prosessen fram til vedtak
- Erstatning
- Øvrige vernebetingelser
- Status

Hva er frivillig vern?

Et samarbeid mellom vernemyndighetene og skogeierorganisasjonene (2003):

Alt skogvern på privat grunn skal skje som frivillig vern.

- Årlige bevilgninger over statsbudsjettet til skogvern
- Skogeierorganisasjonenes rolle:
  - Informere og bistå grunneiere i verneprosessen

Hva er frivillig vern?

Frivillig vern av skog vil si at skogeier tilbyr staten skog som fredes som Naturreservat etter Naturmangfoldloven, mot erstatning.

- Det er skogeier som tilbyr
- Ingen binding ved å tilby og starte prosess – Full mulighet til å trekke seg på ethvert tidspunkt i prosessen
- Eiendomsrett, jaktrett, fiskerett, beiterett beholdes – hogstrett bortfaller
- Forhandles om FØR aksept av vern v/ bindende avtale:
  - Vernegrense
  - Forskrift
  - Økonomisk erstatning
- Erstatning – SKATTEFRI engangsutbetaling for all framtid

Hva er frivillig vern?

- Staten / forhandlingspart er:
  - Statsforvalteren (vernegrense, forskrift)
  - Miljødirektoratets skogsakkyndige (erstatning)
  - Miljødirektoratet (avtaler)
- Gratis prosess for grunneier - staten betaler alle kostnader
- Forventes at grunneier ikke driver skogbruksaktivitet fra tilbud er gitt til vernevedtak er fattet.

Grunneierbefaring med Statsforvalteren

Hvilke arealer har verneverdi?

- Evalueringer – mangelanalyser i skogvernet
Konkretisering av vernebehovet 2020 -25. Oslo, Viken og Innlandet:
**Kalkskog, raviner, bekkekløfter,
rik edelløvsog, boreonemoral blandingskog,
lavereliggende høyproduktiv skog 1-300 m.o.h.**
*Fokus på arealer med lav økonomisk lønnsomhet, pga. terrengforhold og
lange transportavstander.*
- Miljødirektoratet har kartlagt prioriterte skogtyper i skogvernarbeidet:
**Bekkekløfter, rikere blandingskoger / edelløvsog,
kystbarskoger, kalkskoger, fuktskoger.**
Rapporter: biofokus.no/narin/

Hvilke arealer har verneverdi?

Har du verneverdig skog på eiendommen din?
Da kan frivillig vern være aktuelt for deg!

Norges Skogeierforbund MILJØ-DIREKTOR

Hvilke arealer har verneverdi?

Det er særlig gammel skog som har verneverdi. Avhengig av boniteten i området vil gammel skog i seg selv ha verneverdi hvis den er over en viss størrelse:

- Skog på høy bonitet med større areal enn 100 dekar
- Skog på middels bonitet med større areal enn 500 dekar
- Skog på lav bonitet med større areal enn 1000 dekar

Dersom et område inneholder spesielle natur- og miljøkvaliteter har det særlig verneverdi. I slike områder vil størrelsen på arealet ha lavere betydning for om området kan vernes eller ikke. Slike kvaliteter kan være:

- Høy konsentrasjon av nøkkelbiotoper
- Truede arter etter Rødlista for arter
- Truede naturtyper etter Rødlista for naturtyper
- Prioriterte arter
- Utvalgte naturtyper
- Nasjonalt viktige naturtyper etter DN håndbok 13
- Særskilt naturvitenskapelig verdi

Også gammel skog som grenser inntil eksisterende reservater kan ha verneverdi. Dette er fordi det etterstrebes større sammenhengende områder med produktiv skog i naturreservatene.

Ved å gå inn i NIBIOS innsynsløsning Kilden (tilgjengelig fra kilden.nibio.no) kan man finne kartfestet informasjon om arter, naturtyper og verneområder.

Gammel skog

- Skog på høy bonitet med større areal enn 100 dekar
- Skog på middels bonitet med større areal enn 500 dekar
- Skog på lav bonitet med større areal enn 1000 dekar
- Høy konsentrasjon av nøkkelbiotoper
- Truede arter etter Rødlista for arter
- Truede naturtyper etter Rødlista for naturtyper
- Prioriterte arter
- Utvalgte naturtyper
- Nasjonalt viktige naturtyper etter DN håndbok 13
- Særskilt naturvitenskapelig verdi

kilden.nibio.no

Hvilke arealer har verneverdi?

Naturfaglig kartlegging – statens faggrunnlag

- Gjennomføres som del av prosessen
- Registreringer innenfor tilbudt areal
- Resultat legges ut på offentlig tilgjengelige databaser i regi av Miljødirektoratet;
  - Naturbase.no – «Skogsmark NiN»
  - biofokus.no/narin/

Hekshuselva Verdi: 3

Referansedata
 Fylke: Oppland
 Kommune: Østre Toten
 Kartblad: 1916 III
 H.o.h.: 179-307moh
 Areal: 294 daa

Skreikampen **

Referanse:
 Hofton, T. H. 2021. Naturverdier for lokalitet Skreikampen, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2020. NaRIN faktaark. BioFokus.
 (Weblink til alle bildene fra lokaliteten: <https://biofokus.no/narin/?mid=7946>)

Referansedata

Fylke: Viken
 Kommune: Eidsvoll
 H.o.h.: 135-698 moh
 Areal: 3135 daa

Prosjekttilhørighet: Frivilligvern 2020
 Inventar: THH
 Vegetasjonssone: nordboreal 5% mellomboreal 45% sørboreal 50%
 Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk

Verdiindeksering	
^	Naturgitt mangfold 2.25
∨	Naturskognærhet 1.33
∨	Størrelse 1.00
Scoringsverdi (Avgrenset område)	
4.58	

Dersom det ikke blir et vern - ordinært skogbruk jfr. lovverk og PEFC-sertifiseringskrav

Prosess fram til vernevedtak

Fase 1	<ul style="list-style-type: none"> • Henvendelse fra / informasjon til grunneier • Avklaringer - befaringer utkast til vernegrense – andre forutsetninger • Skriftlig tilbud fra grunneier(e) til Statsforvalteren (SF)
Fase 2	<ul style="list-style-type: none"> • Naturfaglige registreringer (Miljødirektoratet) • SF: Bekreftelse /avslag videre prosess
Fase 3	<ul style="list-style-type: none"> • Befaringer – Grunneiersiden, SF og Miljødirektoratets skogsakkyndige • Avklaring forskrift - vernegrense • Skogregistreringer • Erstatningstilbud - forhandlinger • Ved enighet → avtale sendes ut til undertegning - <u>Bindende</u>
Fase 4	<ul style="list-style-type: none"> • Oppstartsmelding, høring etter NML, tilråding fra SF → Mdir • MDir → KLD → Vernevedtak v/ Kgl. Res. (3 ganger i året)
	<ul style="list-style-type: none"> • Grensegangssak v/ SF, Jordskifteverket og grunneier (ca. 1-2 år etter vernevedtak)

Tidsperspektiv verneprosess:
2 - 3 år

Erstatning – prinsipper

- Rettspraksis ekspropriasjonserstatning - *påregnelige* inntekter av igangværende bruk skal legges til grunn
  - ***Erstatningen skal dekke det tapet grunneier får ved ikke å kunne drive skogbruk på arealet i all framtid***
- Verdien av påstående skog
  - hkl. 4 og 5
- Verdien av framtidig skogbruk
  - Grunnverdi; tapet ved ikke å kunne drive skogbruk på arealet i all framtid
  - Venteverdi; tapet ved å avvirke skog før hogstmoden alder (hkl. 2 og 3)
- Engangsbeløp unntatt gevinstbeskatning
- I beregningene benyttes 4% rente (fastsatt av høyesterett)

Erstatning - forutsetninger

- Grunnlaget for verdiberegningen er takst av skogen (skogregistreringer)
- Statens erstatningstilbud er basert på:
  - Hogstklasse, kubikkmasse, tilvekst, bonitet, sortiments-/treslagsfordeling, tømmerpriser, driftsmetodikk- og kostnader, skogkulturinvesteringer, tilskudd
- Gunstige forutsetninger:
  - Minnelige forhandlinger
  - Minstebeløp for de minst berørte
  - Vederlagsrente - avsavnsrente (2023: 4%)

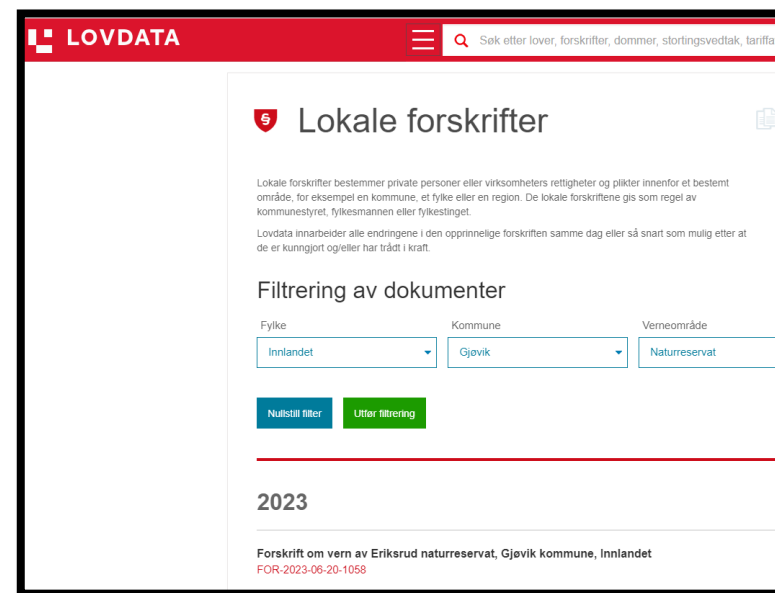

Verneforskrift

- **Reservatfredning – strengeste verneform**
- Regulerer bruken av verneområdet
- Grunneier kan påvirke innholdet ved å avtale egne rettigheter til veger og eksisterende anlegg og innretninger (gjerder, jaktårn, brønner, koier o.l.)

En typisk verneforskrift består av følgende §:

- 1 Formål
- 2 Geografisk avgrensing
- 3 Vernebestemmelser
- 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene**
- 5 Regulering av ferdsel
- 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene**
- 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser**
- 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser
- 9 Skjøtsel
- 10 Forvaltningsplan
- 11 Forvaltningsmyndighet
- 12 Ikrafttredelse

The screenshot shows the LOVDATA website interface. At the top, there is a search bar with the text "Søk etter lover, forskrifter, dommer, stortingsvedtak, tariffavt..." and a search icon. Below the search bar, the page title is "Lokale forskrifter". A brief description follows: "Lokale forskrifter bestemmer private personer eller virksomheters rettigheter og plikter innenfor et bestemt område, for eksempel en kommune, et fylke eller en region. De lokale forskriftene gis som regel av kommunestyret, fylkesmannen eller fylkestinget." Below this, a note states: "Lovdata innarbeider alle endringene i den opprinnelige forskriften samme dag eller så snart som mulig etter at de er kunngjort og/eller har trådt i kraft." The "Filtrering av dokumenter" section contains three dropdown menus: "Fylke" (set to "Innlandet"), "Kommune" (set to "Gjøvik"), and "Verneområde" (set to "Naturreservat"). Below the filters are two buttons: "Nullstill filter" and "Utfør filtrering". A horizontal line separates the filter section from the results section, which shows the year "2023" and a specific regulation: "Forskrift om vern av Eriksrud naturreservat, Gjøvik kommune, Innlandet" with the reference number "FOR-2023-06-20-1058".

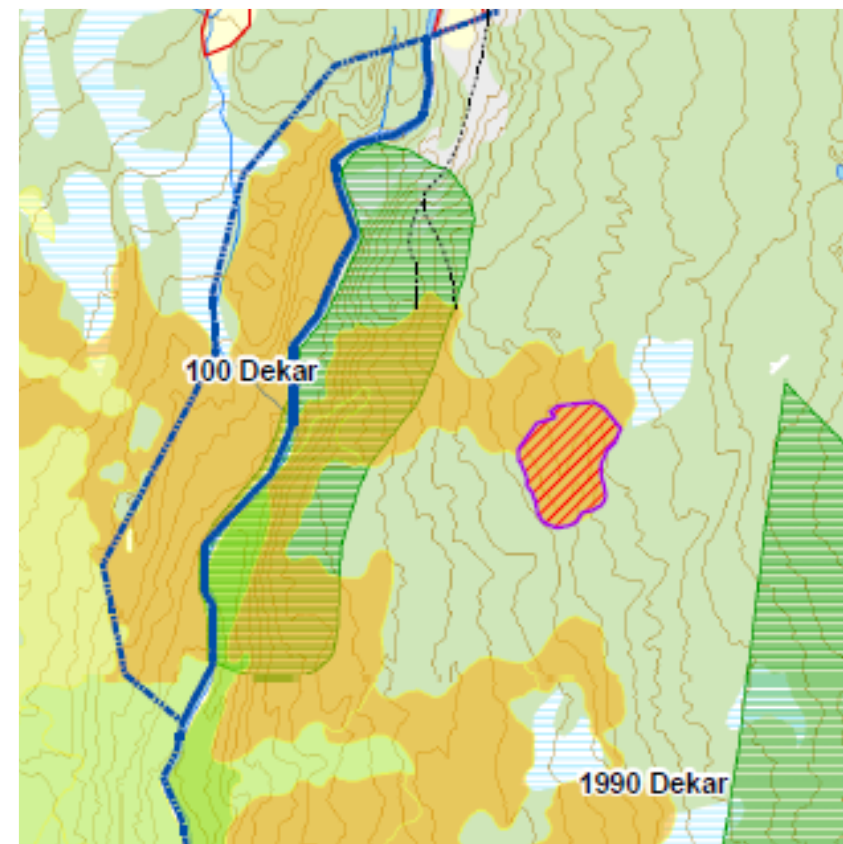

Vernegrense

- Utkast til vernegrense ved tilbud
- Endelig avklaring i felt
- Alternative forslag til vernegrense er mulig

God arrondering bidrar til kvaliteten på verneområdet. Ser på:

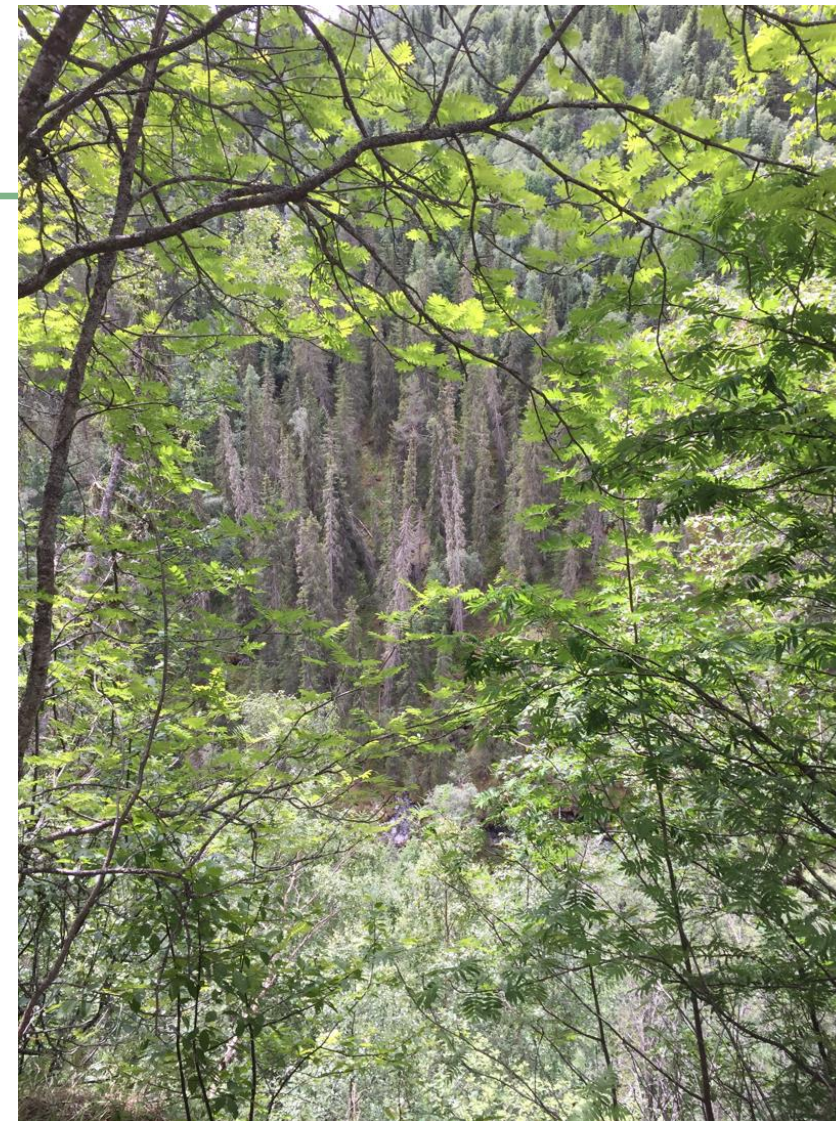
- Eiendomsgrenser
- Landskapsrom, langs høydekoter, vinkelrett på koter
- Miljøregistreringer (nøkkelbiotoper, naturtyper, arter)
- Unngå tekniske innretninger
- Hensiktsmessig - Ikke hindre ordinær skogsdrift, annen landbruksvirksomhet eller tilgang til gjenværende eiendom
- Skal kunne drive skogbruk inntil grensen – buffer inne i verneområdet.

Status frivillig vern

- Stortinget 2016: Mål – verne 10 % av skogarealet, 5,2 % til nå
- Støre-regjeringen: Effektivt og treffsikkert vern
- Brems i skogvernet våren 2022

- Bevilgning statsbudsjettet 2023 - 539 mill. kr.
- Bevilgning statsbudsjettet 2024 - 351 mill. kr.
- Ny nasjonalpark i Østmarka –vern av arealer eid av Statskog

- **Fortsatt klarsignal til å jobbe fram nye områder som treffer innenfor manglene i skogvernet, men grunneier må regne med at prosessen tar tid**

Takk for oppmerksomheten!

LES MER PÅ : WWW.FRIVILLIGVERN.NO

Glommen
Mjøsen
Skog